

Sosyal Güvenliğin İşgücüne Katılma Oranına Etkisi

The Influence of Social Security on Labor Force Participation for Selected OECD Countries: A Comparative Study

Abdulhalim Çelik¹

Öz

Ekonomik büyümenin olumsuz etkilerini telafi edici bir işlev gören sosyal güvenlik, işgücüne katılımı azalttığı yönünde eleştirilmektedir. Ekonomik ve sosyal koşulların refah çağına göre ağırlaştığı bir dönemde sosyal güvenlikte yeniden yapılanma ve köklü değişikliklerin gerekli olduğu karşı görüşlüler dahil herkes tarafından savunulmaktadır. Gelişmiş ülkelerde erken emekliliğin kolaylaştırıldığı dönemlerde orta yaşlı ve yaşlı nüfusun işgücüne katılma oranları düşmüştür. Bu nedenle gelişmiş ülkelerde son yirmi yıldır emeklilik programlarında köklü değişiklikler ve düzenlemeler yapılmaktadır. Sosyal sigorta programlarında emeklilik yaşının yükseltilmesi, sosyal sigorta ödeneklerinden yararlanma koşullarının ağırlaştırılması, asgari korumanın yaygınlaştırılması gibi düzenlemeler ön plandadır. Bu çalışmanın amacı sosyal güvenliğin işgücüne katılımı azaltıp azaltmadığı yönünde bir sonuca varmaktır. Bunun için OECD üyesi 12 ülke verileri seçilerek 2000-2018 yılları arasındaki dönem için bir değerlendirme yapılmaya çalışılmıştır. Çalışma sonucunda sosyal sigorta ödeneklerinden yararlanma ile işgücüne katılma arasında kuvvetli bir bağ bulunduğu ve sosyal güvenliğin işgücüne katılma oranı üzerinde olumsuz bir etkisinin olabileceği kanaatine ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Sosyal güvenlik, İşgücüne katılım oranı, Emeklilik, OECD, Türkiye

Abstract

Social security, which functions as a compensator for the negative effects of economic growth, is criticized for decreasing labor force participation. It is argued by everyone, including oppositionists, that restructuring and radical changes in social security are necessary in a period when economic and social conditions are worsening compared to the age of welfare. In developed countries, where early retirement is facilitated, the labor force participation rate of middle-aged and elderly people has decreased. For this reason, radical changes and regulations have been made in pension programs in developed countries for the last two

1 Sorumlu Yazar: Abdulhalim Çelik (Dr.), E-posta: abdulhalimcelik@hotmail.com ORCID: 0000-0002-4905-6481

Atf: Celik, A. (2020). Sosyal Güvenliğin İşgücüne Katılma Oranına Etkisi.. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 79, 107-128. <https://doi.org/10.26650/jspc.2020.79.0050>

decades. In social insurance programs, regulations such as increasing the retirement age, making the conditions for benefiting from social security benefits more difficult and extending the minimum protection are at the forefront. The purpose of this study is to come to a conclusion as to whether social security reduces labor force participation. For this, the data of 12 OECD member countries were selected and an evaluation was made for the period between 2000-2018. As a result of the study, it was concluded that there is a strong link between benefiting from social security benefits and labor force participation and that social security may have a negative effect on the rate of participation in the labor force.

Keywords

Social security, Labor Force Participation Rate, Pension, OECD, Turkey

Extended Summary

The understanding that social security is a state duty in the 20th century has been established. The state has acted generously providing social security benefits with the opportunities provided by economic growth. Following the extraordinary economic growth after the Second World War, a golden age of social security has been experienced. Financial difficulties have been added to demographic developments affecting social security with the stagnation in economic growth since the 1970s. After that, the state has sought out ways for a sustainable social security understanding and an era of restructuring in social security has begun.

In a world where uncertainty has emerged in pension systems with globalization, many states have made various regulations and reforms to solve the financial problems of the pension system and to ensure the sustainability of the system. Reform studies in social security have been carried out globally for the last fifty years and are still underway. In social security benefits, noticeable regulations, such as increasing the retirement age, making the conditions more difficult and extending the minimum protection are made. There is a limit to what the state can now do. Therefore, these reforms seem necessary.

Social security reforms have been at the top of the policy agenda of most OECD economies, with the constant aging of societies and the changing nature of work putting pressure on both the financial sustainability and pension income adequacy of pension systems. Faced with similar problems, modern welfare states have opted for various reforms. For this, governments primarily aimed to increase the funds by accumulating financial assets and reduce the financial burden of social security. In addition, they envisioned expanding the tax base by stimulating the labor supply and increasing economic output. This situation has ruled out the early retirement plans of the older population who want to enjoy all the benefits of the pension system before the normal retirement age.

People leave their workforce at an early age when their social security benefits begin to become permanent at a later age (above 50). In the years when the retirement age is low, they stop looking for a job and retire early. In many studies on the effects of reforms in social security programs on the labor force participation rate, striking results have been obtained on the negative effects

of unemployment insurance, unemployment benefits, early retirement and social assistance on the social security labor force participation rate. In the years when these benefits were provided, the labor force participation rate started to decrease, and when they were decreased, the labor force participation rate increased. It is possible to see improvements in the rate of participation of the elderly in the workforce. It is a fact that in most countries it is difficult to manage the aging population. Some countries have begun to limit early retirement, raise the retirement age, support women's participation in the labor force, and have been selective in migration.

One of the reasons that negatively affects social security coverage and adequacy is the fall in formal employment and the increase in unemployment rates. As the proportion of the elderly population increases, the proportion of active workers decreases. Informal work poses a major problem in accumulating funds for retirement in some countries. It is observed that the informality seen in the young population and generally among women decreases especially with the increase in education level.

For the future of social security, benefiting from the solutions of history and taking lessons from today can be a solution to new searches. A major concern for both industrialized and developing countries is the phenomenon of early retirement. Early retirement keeps people away from active life, both by reducing the savings of social security systems and by causing the workforce to withdraw from work areas at an early stage. Therefore, keeping people in the labor market with a reasonable retirement age and making regulations that encourage working should be the policies to be followed.

In this study, the development of the labor force participation rate of the elderly population reaching retirement age was evaluated using the data of selected OECD countries between 2000 and 2018. While labor force participation rates remained low before pension reforms, it was observed that these rates increased after reforms in recent years. In short, the idea that early retirement reduces labor force participation rates seems to be justified.

Sosyal Güvenliğin İşgücüne Katılma Oranına Etkisi

Sosyal güvenlik, bir insan hakkı ve devlet ödevi olarak tanımlanmaktadır. Sosyal güvenlik insanların kendi iradeleri dışında tehlikeye uğramaları durumunda koruma garantisi veren bir sistem, örgütlenme, ihtiyaç, dayanışma ve devletin hizmet aracı olarak değerlendirilebilir. ILO'ya göre sosyal güvenlik, kamu programları aracılığıyla çalışanları ve ailelerini, hastalık, analık, çalışma gücü kaybı, işsizlik, maluliyet, yaşlılık ve ölüm nedenleri ile kazancın önemli ölçüde azalması veya kesilmesi ile ortaya çıkan ekonomik ve sosyal tehlikelere karşı bireylerin korunma altına alınmasını, sağlık korumasını ve çocuklarla birlikte aile yaşamının desteklenmesini kapsamaktadır. Sosyal koruma sistemleri, prim ödemeli programlar (sosyal sigorta) ve primsiz vergi finansmanlı yardımları içermektedir. (ILO, 2017, s.1)

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), sosyal güvenlik standartlarını, özellikle de Sosyal Güvenlik (Asgari Standartlar) Sözleşmesi, 1952 (No. 102), Gelir Güvenliği Tavsiyesi, 1944 (No. 67) ve Tıbbi Bakım Tavsiyesi, 1944 (No. 69) dikkate alındığında, ve bu standartların geçerliliğini sürdürdüğünü ve sosyal güvenlik sistemleri için önemli referanslar olmaya devam ettiğini belirterek 2012 tarih ve 202 sayılı Sosyal Koruma Tabanları Tavsiye Kararı ile sosyal güvenlik kavramını ve kapsamını genişletmiştir. ILO üye ülkelere; sosyal güvenliğin yoksulluğu, eşitsizliği, sosyal dışlanmayı ve sosyal güvensizliği önlemek ve azaltmak, fırsat eşitliği ile cinsiyet ve ırk eşitliğini teşvik etmek ve kayıt dışından kayıtlı istihdama geçişi desteklemek için önemli bir araç olduğunu kabul ederek yaygınlaştırılmasını ve geliştirilmesini önermiştir (ILO, 2020).

Günümüzde sosyal güvenlik ihtiyacı hızla artmaktadır. Ekonomik büyümenin yavaşlaması, nüfusun yaşlanması, yoksulluğun artması, vasıfsız işgücüne olan ihtiyacın azalması, dezavantajlı grupların artması, işsizliğin yükselmesi gibi problemler sosyal korumaya olan ihtiyacı artırmıştır. Nitekim, ILO'nun 202 sayılı Sosyal Korumanın Tabanı Tavsiye Kararı'nda sosyal sigorta ve sosyal yardım programlarında yapılacak düzenlemelerle sosyal güvenliğin kapsamının herkesi içine alacak şekilde yaygınlaştırılması gerektiği ifade edilmiştir. Başta gelişmiş ülkeler olmak üzere dünyanın başka bölgeleri bu yönde köklü değişiklikler yapmaktadır. Devletin sorumluluğu yanında bireysel sorumluluğa da yer verilmesi benimsenen politikalar arasındadır.

Gelişmiş ülkelerde nüfusun çoğunluğu sosyal koruma kapsamına alınmıştır. Gelişmekte olan ülkelerde ve yoksul ülkelerde ise nüfusun yarısından fazlası kapsam dışındadır. Bugün hala küresel nüfusun yalnızca yüzde 29'u kapsamlı sosyal güvenlik sistemlerine erişim hakkına sahipken, yüzde 71'i kısmen kapsama alınmış veya hiç kapsam içine alınmamıştır. (ILO, 2017, s.1). Küresel işgücünün yaklaşık yarısı kayıt dışı istihdamda ve bu insanların büyük çoğunluğu insana yakışır işlerde sosyal korumaya erişim eksikliği de dahil olmak üzere ciddi sıkıntılarla karşılaşmaktadır. Kayıt dışı ekonomideki çalışanlar, yasal kapsamdan dışlanma, zayıf uyum, sınırlı katkı kapasiteleri, düşük ve değişken kazançlar ve karmaşık idari prosedürler dahil olmak üzere çeşitli faktörler nedeniyle tipik olarak katkı mekanizmaları (sosyal sigorta ve diğer katkı programları) yoluyla kapsamdan yoksundur. Aynı zamanda, kayıt dışı ekonomideki çalışanlar, açıkça yoksul bireyleri veya sınırlı kazanç kapasitesine sahip haneleri hedefleyen programların dışında tutulmaktadır (ILO, 2017, s.173-174).

20.yüzyılın ikinci yarısında bütün dünyada işgücü piyasasının karakteristiklerinden birisi işgücüne katılımdaki bir düşüşün gerçekleşmesidir. Bu gelişme, ABD ve Avrupa'da da gözlenmiştir. (Cerde, 2005, s.235). İktisatçıların bir bölümü bu düşüşü sosyal sigorta programlarının cömert ödemelerine bağlamaktadır. Bunlara göre sosyal güvenlik çalışmayı caydırmakta ve bir ülkenin üretim kapasitesi ve ekonomik büyümesi üzerinde olumsuz etki yapmaktadır (Schulz, 1992, s.95). Sosyal sigorta programları, şu anda 65 yaş ve üstü olanların % 90'ından fazlasına yardım sağlamaktadır ve yaşlılar arasında en büyük gelir kaynağıdır. Programların kapsamı ve cömertliği, sosyal güvenlik ile işgücü arzındaki düşüş arasında bir bağlantı olabileceğini düşündürmektedir. (Krueger ve Pischke, 1992, s.413)

Bu çalışmada seçilen 12 OECD üyesi ülkenin verileri ile 2000-2018 arasındaki yıllar için bir değerlendirme yapılarak gelişmelerin bu tezi ne kadar doğruladığı ortaya konmaya çalışılacaktır. Bunun için bu ülkelerde son yıllarda emekliliği zorlaştırmak için yapılan düzenlemelerden bahsettikten sonra 2000-2018 yılları arasındaki verilerle, düzenlemeler öncesi ve sonrası emeklilikle ilgili yaşlı nüfusun işgücüne katılımı konusunda bir değerlendirme yapılacaktır.

IOECD Ülkelerinde Sosyal Güvenlikte Köklü Değişiklikler ve Düzenlemeler

OECD ekonomilerinin birçoğu son elli yıl boyunca sosyal güvenlik sistemlerini genel olarak işgücü piyasasına katılımı caydıracak ve özellikle erken emekliliği teşvik edecek şekilde genişletmiştir (OECD Pension at Glance 2017, s.16). Birçok ülkede çalışanlar işgücünü genç yaşlarda bırakmaktadır. Gruber'e göre sosyal güvenlik programlarında teşvik edici düzenlemelerin, işgücüne katılma oranlarını etkilemekte payı vardır (Gruber ve Wise, 1998, s.158). Genç işçilerin girişlerinin azalması ve yaşlıların yaşam beklentilerinin artması, işgücü piyasalarındaki yaş yapısını değiştirecektir. Yaşlı çalışanların oranı artıp genç işçilerin oranı azaldığında ayrıca bağımlılık oranı da dramatik olarak artacaktır (Auer ve Fortuny, 2000, s.41).

Küreselleşme beraberinde emeklilik sistemlerinde belirsizlik ortamı hazırladığından dünyada pek çok devlet, emeklilik sisteminin finansal sorunlarını çözmek ve sistemin sürdürülebilirliğini sağlamak için çeşitli düzenlemeler ve köklü değişiklikler yapmıştır (UN, 2007, s.119). Sosyal koruma sistemleri küreselleşme ve sosyal dönüşüm çağında tüm dünyada yeniden inşa edilmektedir. Bu perspektifte insana yakışır işi teşvik etmek için değişikliklere herhangi bir strateji, iş ve eğitim için mevcut sosyal destek sistemlerinin karakterini göz önünde bulundurarak başlanmalıdır (UN, 2007, s.112). Sosyal güvenlik sigorta sistemlerinin ayakta kalabilmesi için sürekli, istikrarlı ve kayıtlı bir istihdam gereklidir

Sosyal güvenlik sistemlerindeki köklü değişiklikler OECD ekonomilerinin çoğunun politika gündeminin başında yer almaktadır. Yaşlanan nüfus ve buna bağlı olarak bağımlılık oranlarındaki artış bu ekonomilerin sosyal güvenlik sistemlerinin finansmanını tehdit etmektedir (OECD, Pension at Glance 2017, s.16). Bir başka ifade ile bütün problem, primli rejimlerde (sosyal sigortalarda) prim gelirlerinin giderleri karşılamamasından kaynaklanan finansman açıkları ve finansal sürdürülebilirlik (sosyal sigorta kurumlarının mali yükümlülüklerini yerine getirebilme yetenekleri) olarak sayılabilir.

Nüfusun yaş profili sosyal güvenlik sistemlerinde reformlar yapılmasını zorlaştırmaktadır (ISSA, Demographic, s.38). Çalışma çağındaki nüfusun azalmasının ekonomik ve sosyal etkileri dolayısıyla ve emeklilerin artışı sebebiyle yüksek istihdam düzeyi gerekmektedir. Bazı ülkeler erken emekliliği

sınırlandırmaya başlamış ve emeklilik yaşını yükseltmişlerdir. Kadınlarının işgücüne katılımını destekleyip göçte seçici davranmışlardır. Başka ülkeler yüksek işsizliği azaltmaya çalışırken işgücü piyasasının yapısından dolayı yaşanan nüfusu yönetmekte zorlanmaktadırlar (Sigg ve Behrendt, s.11).

OECD ülkelerindeki emeklilik reformları, 2008 yılı ekonomik ve mali krizinden sonraki büyük reform dalgasından bu yana yavaşlamıştır. Eylül 2017 ile Eylül 2019 arasında yasalaştırılan bazı tedbirler, emeklilik sisteminin finansal sürdürülebilirliğini artırmayı amaçlayan önceki reformların bile gerisinde kalmıştır (OECD, Pensions at Glance 2019, s.25). OECD, reformların sürdürülmesi gerektiği yönünde ülkeleri uyarmıştır.

Tablo 1
Bazı OECD Üyesi Ülkelerde Sosyal Güvenlik Reformları

Ülkeler	Reformlar
Çalışma teşviklerinin artırılması	Belçika
Yaşlılık sosyal korumasının ilk katmanı olan birinci kademe emekli maaşlarının seviyesini artırmak veya kapsamını genişletmek	Fransa, İtalya
Düşük kazançlılar için katkıları azaltırken faydaları artırmak	Almanya
Emeklilik ödeneklerinin demografik değişikliklere göre ayarlanmasının askıya alınması	İspanya
Zorunlu emekli maaşlarının kapsamının genişletilmesi (Şili) veya otomatik kaydı geliştirmek	Polonya
Emekliler için vergi kurallarının değiştirilmesi	İsveç

Kaynak: (OECD, Pension at Glance 2019, 2019, s.17)

OECD ülkelerinin yarısından fazlasında normal emeklilik yaşından önce tamamen emekli olma esnekliği büyük ölçüde kısıtlanmıştır. Macaristan, İrlanda, İsrail, Lüksemburg, Hollanda, Yeni Zelanda, Polonya, İngiltere ve Türkiye'nin zorunlu emeklilik sistemlerinde erken emeklilik hiç yoktur. Diğer on beş ülkede (Avustralya, Şili, Çek Cumhuriyeti, Estonya, Finlandiya, İtalya, Japonya, Kore, Meksika, Norveç, Portekiz, Slovak Cumhuriyeti, İspanya, İsveç ve Amerika Birleşik Devletleri) çalışanların birkaç yıl erken emekliye ayrılmasına izin verilmektedir. Aktüeryal ilkeler doğrultusunda emeklilik getirileri azaltılmaktadır. Bazı ülkelerde emeklilik sisteminin bütün imkanlarından normalden önce faydalanmak mümkündür. Bu durum Avusturya, Almanya ve Letonya'da emeklilik maaşlarının düşüşlerinin nedenidir; Belçika'da ise bunun aksine etkisi azdır. Bireysel katkılarla finanse edilen veya finansal olmayan hesaplarda emeklilik ödenekleri yaşla birlikte otomatik olarak ayarlanmaktadır. Bu nedenle kişinin emeklilik yaşını seçme esnekliği emeklilik sisteminin bir özelliğidir. Bununla birlikte, uygulamada bu seçim, emekli

maaşlarını geri çekmeye başlamanın mümkün olduğu erken yaşa bağlı olarak az ya da çok kısıtlanabilir. (OECD, Pensions at Glance 2017, s. 68).

Sosyal güvenlik sistemleri bütün nüfusa hitap ettiği için yapılacak değişiklikler herkesin ilgisini çekmektedir. Sosyal güvenlik, ekonomik ve sosyal gelişmeler ve küreselleşme süreci ile birlikte dinamik bir karakter kazanmıştır. Artık sosyal güvenlik hükümlerinde sık sık değişiklikler yapılabilmektedir. Bazen kitlelerin tepkilerini çekse de reformların sürmesi; yaşlanma, bağımlılık oranlarının düşmesi, işgücüne katılım oranlarındaki düşme gibi olumsuz eğilimlerin olumluya çevrilmesi için gereklidir.

Sosyal Güvenliğin İşgücüne Katılma Oranına Etkileri

Bütün dünyada olduğu gibi OECD ülkelerinde de yaşlı nüfus giderek artmaktadır. Yaşlı nüfusun işgücüne katılımı daha önceki dönemlerde olduğu gibi seçilen 2000-2018 döneminde de düşme eğilimi göstermiştir. Araştırmalarda emeklilikle ilgili yapılan düzenlemelerin bu oranların düşmesinde etkili olduğu savunulmaktadır. Son yıllardaki verilerde işgücüne katılma oranlarındaki artışlar, bu tezi doğrular niteliktedir.

Demografik değişim, sosyal koruma sistemine baskı yaparak işgücü piyasasını etkilemektedir. Aktif ve pasif nüfus arasındaki dengesizlikler, sadece sosyal korumanın finansmanını ve organizasyonunu etkilemekle kalmaz, aynı zamanda işgücü piyasasının kendi işleyişini de etkiler. Aktif nüfusu etkileyen sadece nüfusun yaş ve cinsiyet yapısı değil, aynı zamanda ailelerin ve hane halklarının demografisidir. Aile kurma ve boşanma eğilimi, çocuk sahibi olma, çocuk bakımı koşulları, gençler ve yaşlılar için yaşam düzenlemeleri istihdam üzerinde etkili olabilecek faktörlerdir. Öte yandan, işgücü piyasasının sunduğu fırsatlar bireylerin ve hane halklarının yaşam döngüsü kararlarını etkilemektedir (European Commission, 1998, s.7).

“ Gruber ve Wise (1999) çalışması; bireylerin, sosyal güvenlik sisteminin imkân tanıdığı en erken yaşta emekli olma eğiliminde olduğuna işaret etmekte ve emeklilik asgari yaş haddindeki değişimlerin ileri yaş gruplarında işgücü arzını doğrudan etkilediğini ortaya koymaktadır. Bu durumun açığa çıkmasında rol oynayan bir etmenin, kamu sektörünün ağırlıkta olduğu mevcut sosyal güvenlik sistemlerinin bireyleri aşırı tasarrufa itmesi olabileceği düşünülmektedir. Sistem tarafından doğal koşullarda yapacakları tasarruf eşiğinin üzerinde

tasarruf yapmaya itilen bireyler, emeklilik imkânına ulaştıkları andan itibaren bu tasarruflara erişmeyi seçerek geri kalan yaşam sürelerinde işgücü arzını kılmakta ve tüketimlerini bu tasarruflar vasıtasıyla karşılamayı tercih etmektedir). Bu durum, ileri yaşlardaki bireylerde emeklilik kararı ile işgücü piyasasından çıkma kararının zamansal olarak örtüşmesine yol açmakta ve neticede asgari emeklilik yaş sınırlarında işgücü piyasasından çıkışların sığradığı gözlemlenmektedir. Asgari emeklilik yaş hadlerinde emeklilik oranında gözlemlenen sıçrama eğilimi, işgücüne katılımdaki düşüşte sosyal güvenlik düzenlemelerinin en önemli etmenlerden birisi olduğuna işaret etmektedir” (Deniz ve Alcan, s.4-5).

Tablo 2

65 Yaş ve Üstü Nüfusun Oranı (%)

ÜLKE	2000	2005	2010	2015	2018
Belçika	16,8	17,22	17,18	18,21	18,84
Şili	7,66	8,44	9,37	10,61	11,55
Fransa	15,87	16,34	16,67	18,63	19,84
Almanya	16,45	18,94	20,63	21,05	21,47
İtalya	18,27	19,69	20,46	21,89	22,68
Kore	7,22	8,97	10,83	12,82	14,29
OECD - Toplam	13,08	13,82	14,72	16,31	17,2
Polonya	12,24	13,21	13,45	15,52	17,23
İspanya	16,64	16,55	16,95	18,59	19,29
İsveç	17,26	17,27	18,28	19,7	19,86
Türkiye	6,74	6,72	7,12	8,11	8,65
İngiltere	15,81	15,91	16,35	17,83	18,31
ABD	12,43	12,4	13,09	14,86	16,03

Kaynak:OECD, Data 2020

OECD ülkelerinde yaşlı nüfus oranları son yıllarda kayda değer oranda artış göstermiştir. En yaşlı nüfus oranına sahip ülkeler sırasıyla İtalya ve Almanya’dır. Kore’de 2000 yılında 65 yaş ve üstü nüfus oranı % 7,22 iken bu oran 2018’de % 14,29’a yani yaklaşık iki katına çıkmıştır. Kore’nin tüm OECD ülkelerinin en genç nüfuslarından birine sahip olmasına rağmen bu yüzyılın ortalarında Japonya, İtalya ve Yunanistan’ın hemen arkasında en yaşlı nüfusa sahip olması beklenmektedir. 2050’de nüfusun üçte birinden fazlasının 65 yaş ve üstünde olması ve tüm çalışanlardan yaklaşık yarısının 50 yaş ve üstü olacağı tahmin edilmektedir (OECD, Ageing). Türkiye yaşlı nüfusu en düşük ülkedir. Ancak yaşlı nüfus oranının Türkiye’de 2023’te % 10,2, 2040’da % 16,3, 2060’ta % 22,6 ve 2080’de % 25,6 olacağı öngörülmektedir (TUIK, 2018).

Bugün ve 2030 yılı arasında, çoğu AB ülkesinin 50 yaş üzerindeki işçi sayısının toplam işgücü oranının % 55'ine yükselmesi beklenmektedir (Euronews, 2020). Nüfusun yaşlanması, doğurganlığın azalması ve hayatta kalma durumundaki iyileşmeden kaynaklanan yaşlıların oranındaki artış bütün dünyada gerçekleşmektedir. 2017'de en az 90.000 nüfusa sahip 201 ülke veya bölgenin her birinde, 2017 ile 2050 yılları arasında 60 yaş ve üstü kişilerin oranında bir artış olacağı tahmin edilmektedir (UN, 2017, s.1).

Tablo 3

15-64 Yaş Nüfus Grubunun İşgücüne Katılma Oranı (%)

Ülkeler	2000	2005	2010	2015	2018
Belçika	65,12	66,75	67,66	67,58	68,59
Şili	61,02	61,52	64,78	66,76	67,58
Fransa	68,65	69,4	69,98	71,26	71,94
Almanya	71,14	73,84	76,64	77,63	78,65
İtalya	60,29	62,37	62,01	64,04	65,64
Korea	64,48	66,35	65,89	68,44	69,34
OECD Toplam	69,93	70,14	70,59	71,4	72,46
Polonya	65,76	64,6	65,32	68,1	70,13
İspanya	66,7	71,08	74,55	75,45	74,9
İsveç	78,97	80,25	79,05	81,73	82,73
Türkiye	52,41	49,84	52,68	56,09	58,53
İngiltere	76,44	76,31	75,99	77,63	78,32
ABD	77,2	75,41	73,91	72,61	73,63

Kaynak: OECD, Data, 2020

(İşgücüne Katılma Oranı: İşgücüne katılım oranları, işgücünün toplam çalışma çağındaki nüfusa bölünmesiyle hesaplanır. Çalışma çağındaki nüfus, 15-64 yaş arası insanları ifade etmektedir. Bu gösterge, yaş grubuna göre bölünmüştür ve her yaş grubunun yüzdesi alınarak ölçülmektedir (OECD)).

Tablo 3'te seçilen OECD ülkelerinde 2000-2018 arası dönemde 15-64 yaş grubundaki işgücüne katılma oranlarının, ABD hariç, arttığı görülmektedir. Bu ülkede işgücüne katılma oranı yaklaşık yirmi yıldır düşmektedir. Michael Dotsey, Shigeru Fujita ve Leena Rudanko'ya göre işgücüne katılım oranının düşmesi daha fazla insanın cari ücret oranında çalışamayacağı veya çalışmayı istemeyeceği anlamına gelmektedir (Baker, 2018). Nüfus patlaması yaşanan bu zamandaki neslin yaşlanması gibi demografik eğilimler düşüşün büyük bir bölümünü açıklamaktadır. Gerilemenin geri kalanı, teknolojik yenilikler ve ticaret gibi belirli alt grupların katılım oranlarını etkileyen faktörlere ve sosyal

sigortaların maluliyet sigortası gibi sosyal programlardaki değişikliklerine bağlanabilir (Arce ve ark., s.2018).

Türkiye’de işgücü arzının düşük olma sebepleri arasında kadınların işgücüne katılımının düşük seviyelerde kalması, eğitim süresinin uzaması, erken emeklilik gibi faktörler sayılabilir (Öğütogulları-Kılıç,s.90-91). “2008’de çıkan kriz sonrası dönemde toplam işgücü arzındaki artış dikkat çekmektedir. İşgücü arzında yaşanan artışın daha çok kadınların işgücüne katılımındaki artıştan kaynaklandığı gözlenmektedir. 2008-2009 döneminde ilave işgücü olarak işgücü piyasasına girmeye başlayan kadınların, kriz sonrasında da işgücü piyasasında kalmaya devam ettiği ve kadınların işgücüne katılma oranının arttığı gözlenmektedir. İşgücü arzının artış sebepleri arasında sosyal güvenlik reformları nedeniyle işgücü piyasasında kalış süresinin uzamasının da etkili olduğunu söylemek mümkündür” (Kalkınma Bakanlığı, 2017, s.30).

Tablo 4

55-64 Yaş Nüfus Grubunun İşgücüne Katılma Oranı (%)

Ülkeler	2000	2005	2010	2015	2018
Belçika	27,11	33,28	39,15	46,64	52,61
Şili	51,26	54,13	60,64	66,53	68,52
Fransa	31,77	40,42	42,27	52,6	56
Almanya	42,92	52,12	62,5	69,43	73,59
İtalya	28,95	32,55	37,87	51,07	56,95
Korea	59,59	60,21	62,67	67,89	68,83
OECD - Toplam	49,99	54,23	57,41	61,22	63,92
Polonya	31,35	32,79	36,7	46,88	50,34
İspanya	40,89	45,98	50,75	57,64	60,49
İsveç	69,3	72,83	74,9	78,85	81,75
Türkiye	37,2	29,9	31,39	34,16	37,82
İngiltere	53,04	58,5	59,53	64,16	67,29
ABD	59,25	62,92	64,92	63,93	64,95

Kaynak: OECD, Data, 2020

Tablo 4’te 2000-2018 döneminde Belçika, Fransa, Almanya, İtalya, Polonya ve İsveç’te işgücüne katılma oranlarında büyük artışlar görülmektedir. Nüfus dağılımının değişmesi, emeklilik düzenlemeleri gibi faktörlerin bu artışta etkili olduğu söylenebilir. Türkiye, işgücüne katılımı en düşük seviyede olmakla birlikte bu yaş grubunda da düşük seviyede kalmıştır. Türkiye’de 2000 yılında İKO oranı % 49,9 ve 2005’te %46,4’ tür. 2002-2007 döneminde ekonomik büyümede yaşanan artış işgücüne katılıma oranına yansımamıştır, hatta 15-64 yaş grubunda bir düşüş

yaşanmıştır. Kırdan kente göç ve kadınların işgücüne katılımındaki düşüş bunun sebepleri arasında sayılabilir (Ercan, 2011, s.7).

Tablo 5

65 Yaş ve Üstü Nüfusun İşgücüne Katılma Oranı (%)

Ülkeler	2000	2005	2010	2015	2018
Belçika	1,48	2,02	2,05	2,58	2,76
Şili	17,32	18,09	20,22	23,8	24,49
Fransa	1,32	1,18	1,56	2,68	3,08
Almanya	2,66	3,4	4,05	6,1	7,46
İtalya	3,31	3,15	3,17	3,84	4,79
Korea	29,57	29,97	29,67	31,12	32,24
OECD - Toplam	9,08	11,6	12,75	14,36	15,48
Polonya		5,96	4,79	4,74	5,45
İspanya	1,64	2,02	2,03	1,86	2,3
İsveç	10,32	10,08	13,52	16,83	17,38
Türkiye	20,84	13,36	11,97	11,92	12,48
İngiltere	5,27	6,26	8,3	10,49	10,65
ABD	12,88	15,04	17,35	18,93	19,56

Kaynak: OECD, Data, 2020

Tablo verilerine göre sosyal sigorta ödeneklerinin başladığı yaş ile işgücünden ayrılma arasında güçlü bir bağ vardır. Emeklilik durumunda yaşlı nüfus işgücünden kopmaktadır ve işgücünün verimli potansiyelini azaltmaktadır (Gruber ve Wise, 1999, s.35). Tablo 5’te, 65 yaş ve üstü nüfusun işgücüne katılma oranları verilmiştir. Bütün ülkelerde önemli artışlar gözükmesine rağmen Türkiye’de 2000 yılında % 20,84 olan işgücüne katılma oranı 2018 yılında 12,48’e düşmüştür. 2000 yılında 15-64 yaş grubunda işgücüne katılma oranı % 52,41 iken 2018 yılında % 58,53’e yükselmiştir. Bir başka ifade ile 18 yıllık süreçte çalışma çağındaki nüfusun işgücüne katılma oranında artış görülürken 65 yaş ve üstü nüfusta azalma görülmektedir. Bunun sebepleri arasında doğuştan beklenen yaşam süresinin uzaması, yaşlı nüfusun artması ve yaşlı nüfusun iş bulma güçlükleri, kadınların işgücüne katılımının düşük olmasını saymak mümkündür.

Tablo 6

Türkiye’de 65 Yaş ve Üstü Nüfusun İşgücüne Katılma Oranlarının Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	2000	2005	2010	2015	2018
Toplam	20.8	13.4	12.0	11.9	12.5
Erkek	32.5	22.1	19.9	19.9	20.9
Kadın	11.3	6.6	5.9	5.8	5.8

Kaynak: OECD.Stat, 2020

Dünyada, özellikle sanayileşmiş ülkelerde, yaşlı erkekler için işgücüne katılım oranları düşmektedir. Ayrıca, 1970'lerin başından beri birçok OECD ülkesinde, 50 ila 64 yaş arasındaki erkekler için işgücüne katılım oranlarında çarpıcı düşüşler oldu. Bu “erken emekliliğin” maliyeti, yalnızca ödenen emekli maaşlarının maliyetleri ile değil, aynı zamanda işgücünde daha az işçi kaldığında ortaya çıkan azalan ekonomik çıktıyla da ölçülmektedir. Emekli maaşlarının işgücü arzını dengelemek için temel bir araç olarak kullanılması, insanları bir ülkenin yeterli, eşitlikçi ve artan gelir hedeflerini (yani yükselen yaşam standartları) karşılamaya yetecek seviyelerde ekonomik çıktıyı sürdürmek için çalıştırmaya yönelik daha temel bir ihtiyaçla çalışmaktadır (Schulz, 1992, s.95-96).

Sosyal güvenlik sistemlerinde yapılan reformlardan sonra işgücüne katılım oranlarının artması beklenmektedir. Ancak yaşlı nüfus oranındaki artışın, COVID-19 gibi beklenmedik gelişmeler ve yüksek işsizlikteki eğilimin devam etmesi yapılan köklü değişikliklerin beklenen sonuçları olumsuz etkilemesi ve yapılacak reformların hızını yavaşlatması mümkündür. Bu olumsuz gelişmeler bize ailenin birinci derecede koruyucu doğal bir yapı olduğunu hatırlatmaktadır. Yapılacak reformlarda mutlaka bunun dikkate alınması gerekmektedir.

Aşağıdaki Sosyal Güvenliğin Kapsamına dair tablo incelendiğinde; Belçika, Fransa ve İsveç gibi ülkelerde nüfusun % 100'ünün sosyal güvenlik kapsamına alındığı görülmektedir. Bu ülkeler sanayileşmiş ülkelerdir ve düzenli istihdama sahip kayıtlı işgücüne sahip ülkelerdir. Türkiye'de kayıt dışı oranı yüksek olduğu için sosyal sigortaların nüfus kapsamı yetersiz kalmaktadır.

Tablo 7

Sosyal Güvenliğin Nüfus Kapsamı (%)

ÜLKELER	Nüfus kapsamı (En az bir sigorta kolu)	Sigortalar dahil sosyal koruma sistemleri kapsamındaki kişiler					
		Çocuklar	Doğum yapan kadınlar	Ciddi sakatlığı olanlar	İşsizler	Yaşlılar	Dezavantajlı gruplar
Belçika	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Şili	69.2	93.1	44.0	100.0	45.6	78.6	18.8
Fransa	100.0	100.0	100.0	100.0	94.7	100.0	100.0
Almanya	99.5	100.0	100.0	73.6	100.0	100.0	96.0
İtalya			100.0	100.0	37.8	100.0	
Kore	65.7			5.8	40.0	77.6	
Polonya	84.9	100.0	100.0	100.0	15.5	100.0	52.0
İspanya	80.9	100.0	100.0	83.5	45.3	100.0	45.0
İsveç	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Türkiye				5.0	1.4	20.0	
İngiltere	93.5	100.0	100.0	100.0	60.0	100.0	76.6
ABD	76.1			100.0	27.9	100.0	31.0

Kaynak: ILO, World Social Protection Report, 2017, s. 240-246

Belçika ve İsveç'te bütün sosyal sigorta kollarında nüfusun % 100'ü sosyal güvenlik kapsamındadır. Türkiye ve Şili'de işgücünün üçte biri kayıt dışı istihdamdadır. (Türkiye'de % 35.2, Şili'de 29.2). Kayıt dışı dışı istihdamda kadınların oranı daha yüksektir. (ILO ve OECD, 2019). Türkiye ve Kore'de ise ciddi sakatlığı olanlar, işsizler ve yaşlılar sosyal güvenlik kapsamına alınmıştır. Türkiye'nin diğer OECD ülkeleri ile kıyaslandığında işsizlik ödeneğinin % 1.4 lük oranla tabloda yer alan OECD ülkelerinin tümünden daha düşük oranda olduğu görülmektedir.

Tablo 8

65 Yaş ve Üstü Nüfusun Bağımlılık Oranı

Ülkeler	2000	2005	2010	2015	2018
Belçika	25.7	26.4	26.4	28.0	29.3
Şili	11.8	12.6	13.7	15.4	16.8
Fransa	24.7	25.3	26.1	30.1	32.3
Almanya	24.3	28.3	31.2	32.4	33.1
İtalya	27.1	29.7	31.2	34.1	35.6
Polonya	17.6	18.6	18.9	22.7	26.0
İspanya	24.3	24.1	25.0	28.1	29.4
İsveç	26.9	26.5	27.9	31.1	32.2
ABD	18.7	18.4	19.4	22.1	24.1
İngiltere	24.4	24.3	25.1	27.9	28.8
Türkiye	9.6	10.3	10.9	11.8	12.7
OECD Üyeleri	19.2	20.3	21.6	24.2	25.8
Kore	10.0	12.3	14.6	17.5	19.9

Kaynak: The World Bank Group, 2020

(Bağımlılık oranı: Aktif olmayan yaştaki nüfusun çalışma çağındaki nüfusa oranıdır. Burada yaşlı nüfusun çalışma çağındaki nüfusa oranıdır)

Yukarıda verilen, OECD'nin yaşlı nüfus bağımlılık oranına ilişkin Tablo 8 incelendiğinde bu çalışmaya dahil edilen bütün ülkelerde bu oranın sürekli bir artış eğiliminde olduğu görülmektedir. Türkiye'de ise yaşlı nüfusun bağımlılık oranı 2000 yılında % 9.6 iken 2018 yılında % 12.7'ye yükselmiştir. Doğurganlık hızının düşmesinin ve doğuştan hayat beklentisinin uzamasının bunda etkili olduğunu söylemek mümkündür. Bu durum bütün ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de sosyal güvenlik sisteminde köklü değişikliklerin gerekli olduğunu, hükümetin bu yönlü çalışmalarının isabetli olduğunu ve devam etmesi gerektiğini ifade etmektedir.

Emeklilik yaşı da işgücüne katılma oranını etkilemektedir. Emeklilik yaşı yükseldikçe işgücüne katılma oranı artmaktadır. Erken emeklilik durumunda ise işgücüne katılma oranı düşmektedir. Aşağıda OECD üyesi ülkelerin 2002 ve 2016 yıllarına ait erken ve normal emeklilik yaşları verilmiştir.

Tablo 9

En Erken ve Normal (tam kariyere göre) Emeklilik Yaşları 2002 ve 2016'da Erkekler

ÜLKE	2002		2016	
	Erken	Normal	Erken	Normal
Belçika	62.0	65.0	60.0	65.0
Şili		65.0	0	65.0
Fransa	0	61.6	0	60.0
Almanya	63.0	65.0	63.0	65.0
İtalya	62.8	66.6	60.0	65.0
Kore	57.0	61.0	55.0	60.0
Polonya	0	66.0	0	65.0
İspanya	0	0	61.0	65.0
İsveç	61.0	65.0	60.0	65.0
Türkiye	00	55.0	0	60.0
İngiltere	0	65.0	0	65.0
ABD	62.0	66.0	62.0	65.0
OECD	61.9	64.3	61.0	63.6

Kaynak:Pension at Glance 2017, s.50)

Yukarıdaki emeklilik yaşlarına ilişkin tabloda 20 yaş işgücü piyasasına giriş anlamına gelmekte olup normal emeklilik yaşı, tüm emeklilik bileşenleri için kesinti yapılmaksızın kabul edilebilen en erken yaş ifade etmektedir.

En erken yaş için OECD ortalamasında, erken emeklilik seçeneği bulunmayan ülkeler için normal yaş kullanılmaktadır. OECD ülkelerinin yarısından fazlasında normal emeklilik yaşından önce tamamen emekli olma esnekliğinin büyük ölçüde kısıtlandığı da bilinen bir gerçektir.

Erkekler için dokuz aydan daha az olan fiili emeklilik yaşı ile normal emeklilik yaşı arasındaki fark kadınlar için neredeyse ortadan kalkmıştır. Ancak fiili emeklilik yaşı OECD ortalaması, Şili, Kore ve Meksika gibi işgücü piyasası çıkış yaşları çok yüksek olan birkaç ülke tarafından büyük ölçüde etkilenmektedir. Şili ve Meksika'da kayıt dışı istihdam seviyelerinin yüksekliği emek piyasasında insanları yaşlılıkta çalışmaya zorlayabilecek düşük emeklilik hakları vermektedir. Emeklilik sisteminin nispeten yeni uygulamaya konması nedeniyle Kore'de pek çok yaşlı çalışan kazançla ilgili yeterli emeklilik ödeneği almaya uygun şartlara sahip değildir (OECD, Pensions at Glance 2017, s. 50).

Bu çalışma kapsamında 2000-2018 yılları arasındaki dönemlerdeki istihdam oranlarının verildiği aşağıdaki tablo incelendiğinde bütün OECD ülkelerinde istihdam oranlarının arttığı görülmektedir.

Tablo 10

55-64 Yaş Grubu Nüfusun İstihdam Oranı (%)

Ülkeler	2000	2005	2010	2015	2018
Belçika	26,3	31,8	37,4	44	50,4
Şili		51	57,9	64,4	65,9
Fransa		38,5	39,7	48,7	52,3
Almanya		45,5	57,8	66,2	71,4
İtalya	27,7	31,4	36,5	48,3	53,7
Kore	57,8	58,3	60,6	66	66,8
OECD Top			54	58,2	61,4
Polonya	28,4	27,2	34	44,3	49
İspanya	37	43,1	43,5	46,9	52,1
İsveç		69,5	70,5	74,5	78
Türkiye			29,6	31,8	35,3
İngiltere	50,7	56,8	57,1	62,2	65,3
ABD	57,8	60,8	60,3	61,5	63,1

Kaynak: OECD, Data 2020

Sosyal güvenlik sistemlerinde köklü değişiklikler ile işgücüne katılma oranları artmış ve işgücü piyasasında kalış süresi uzamıştır. Tablo 4'te 55-64 yaş grubunun işgücüne katılma oranında % 50'ye varan artışlar bulunmaktadır. Tablo 10'daki verilerde istihdam oranlarında artışlar görülmektedir. Bu değişikliklerin devam etmesi durumunda bu verilerin aynı doğrultuda seyretmesi beklenmektedir. Ancak hızlı yaşlanma, doğuştan hayat beklentisinin artması, nüfus artış hızının giderek daha düşmesinin bağımlılık oranlarını yukarı çekebileceğini söyleyebiliriz.

Tablo 11

55-64 Yaş Grubu Nüfusun İşsizlik Oranı (%)

Ülkeler	2000	2005	2010	2015	2018
Belçika	3,0	4,5	4,6	5,6	4,4
Şili	..	3,9	4,3	3,1	4,2
Fransa	..	4,6	5,8	7,4	6,8
Almanya	..	12,8	7,6	4,7	2,9
İtalya	4,5	3,5	3,6	5,5	5,7
Kore	3,0	2,5	2,9	2,8	2,9
Polonya	9,4	10,8	7,2	5,5	2,8
İspanya	9,5	6,3	14,2	18,6	13,8
İsveç	..	4,4	5,8	5,3	4,4
Türkiye	..	..	5,0	6,7	6,8
İngiltere	4,2	2,7	4,8	3,5	3,3
ABD	2,5	3,3	7,1	3,8	2,9
OECD					
Toplam	..	..	6,1	4,9	4,0

Kaynak: OECD, Data, 2020

Tablo 11 incelendiğinde ülkelerin 55-64 yaş grubundaki işsizlik oranları, insanların emeklilik yaşlarının yükseltilmesi gibi sosyal güvenlik reformlarından dolayı iş aradıklarını ve işsiz kaldıklarını göstermektedir. Bütün bunlar da sosyal güvenlik sisteminde köklü değişikliklerin işgücüne katılma oranlarını arttırdığı yönündeki tezimizi haklı çıkarmaktadır.

Sonuç

Sosyal güvenlik günümüzde çeşitli ve kapsamlı sorunlarla karşı karşıyadır. Mevcut sosyal güvenlik sisteminden kaynaklanan sorunlar olabileceği gibi küreselleşme, sosyal dönüşüm, nüfusun yapısı ve yaşlanma sorunu, işgücünün yapısındaki gelişmeler ve işsizliğin yükselmesi gibi etkenler de sosyal güvenliğin sorunlarını artırmaktadır. Sanayileşmiş ülkelerde yaşanan gelişmeler refah devletinin geleceğini tehdit etmektedir.

Seçilen OECD ülkeleri arasında işgücü piyasası ve sosyal güvenlik sistemleri bakımından ulusal farklılıklar olmasına rağmen işgücüne katılma, istihdam, işsizlik ve sosyal güvenlik sistemlerinde köklü değişiklikler bakımından benzer eğilimler mevcuttur. Ancak Türkiye'ye burada ayrı parantez açmak gerekmektedir. Türkiye'nin diğer ülkelere nazaran yüksek bir nüfus artış hızına sahip olması, daha genç ve daha düşük bir oranda yaşlı nüfusa sahip olması, 37 OECD ülkesi arasında 2018 yılı itibariyle % 58.5 gibi 15-64 yaş grubu işgücüne katılma oranına sahip olması, yine OECD ülkeleri arasında % 34.2 gibi bir oranla kadınların işgücüne katılma oranı ile son sırada yer alması Nisan 2020 itibariyle kayıt dışı çalışanlarının % 28.7 ye ulaşması diğer ülkelere göre farklılık arz etmektedir.

Türkiye'de sosyal güvenliğe yapılan siyasi müdahaleler ve yaşanan krizler sistemin bugün yaşanan finansman sorunlarının kaynakları olarak sayılabilir. Türkiye'de 1999 ve 2008 yıllarında yapılan köklü değişiklikler bu sorunlara çare olamamıştır. Kayıt dışı çalışmanın yüksek olması sosyal sigortaların finansmanını ve nüfusun kapsamını olumsuz etkilemektedir. Devletin sosyal sigorta finansmanına katılması istihdam üzerindeki prim yükünü azaltacak ve kayıt dışı çalışmayı azaltacaktır.

Sosyal güvenlik sistemlerinde artan beklentilere karşılık, onurlu ve huzurlu bir hayat sürdürebilmek için sosyal güvenlikte yeni bir vizyona ihtiyaç olduğunu iddia etmek mümkündür. Gelişmiş ülkelerdeki değişiklikler gelecek için

insanlığın arayışına umut vermekten uzak görünmektedir. Sosyal dinamikleri dahil etmeyen ve sorumluluğun ağırlığını devlete yükleyen çözümler sürdürülebilir hedefler olarak görünmemektedir. Sosyal güvenlik sisteminin inşası; birey, toplum ve devletin sorumlulukları paylaşması ile mümkün olabilir.

OECD ülkelerinde sosyal güvenlikten yararlanmaya başlanılan dönemlerde işgücüne katılma oranlarında düşüş yaşandığını, ancak son yıllarda yapılan köklü değişiklikler ile yaşlı nüfusun işgücüne katılmasında önemli artışlar yaşandığını ve gelecekte bunun artmasının beklenebileceğini, doğuştan hayat beklentisinin arttığını, yaşlı nüfusun oran olarak arttığını, bağımlılık oranlarının yükseldiğini, yaşlı nüfusun istatistiklerini baz alan istihdam politikalarının benimsenmesi gerektiğini ve mevcut istatistiklerin işaret ettiği gibi olumlu gitmeye başlayan seyrin devam edebilmesi için sosyal güvenlik sisteminde köklü değişikliklerin taviz verilmeden devam etmesi gerektiğini, yaşlı nüfus grubuna ve bu değişikliklerden olumsuz etkilenmesi beklenen gruplara sosyal yardımların köklü değişikliklere eşlik ederek artması gerektiği sonuçlarına ulaşıyoruz.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author has no conflict of interest to declare.

Grant Support: The author declared that this study has received no financial support.

Kaynakça/References

- Alcan, D., Can, R.(2018) Sosyal Güvenlik Sistemindeki Dönüşümün İşgücü Arzı Üzerinde Uzun Dönemli Etkileri, Kalkınma Bakanlığı Ekonomi Çalışma Tebliği Serisi No: 2017/1, Erişim adresi: http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Sosyal_Guvenlik_Sistemindeki_Donusumun_Isgucu_Arzi_Uzerinde_Uzun_Donemli_Etkileri.pdf
- Arce, F. P., Prados, M. J., Kohli, T. (2018). The Decline in the U.S. Labor Force Participation Rate, September 2018, s.1-72 Erişim adresi: <https://mrdrc.isr.umich.edu/publications/papers/pdf/wp385.pdf>
- Auer, P., Fortuny, M. (2000). Ageing of the Labour Force in OECD Countries: Economic and Social Consequences, ILO, Employment Paper,2000/2, Erişim adresi: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/documents/publication/wcms_142281.pdf
- Baker, E. S. (2018). Down and Down We Go: The Falling U.S. Labor Force Participation Rate, October, 2018, Erişim adresi: <https://www.bls.gov/opub/mlr/2018/beyond-bls/down-and-down-we-go-the-falling-us-labor-force-participation-rate.htm>
- Cerda, R. A. Does Social Security Affect Retirement and Labour Supply ? Evidence From Chile, The Developing Economies, XLIII-2, (June 2005), s.235-64, Erişim adresi : https://www.ide.go.jp/library/English/Publish/Periodicals/De/pdf/05_02_02.pdf
- Ercan, H. (2011). Türkiye’de Mesleki Görünüm, ILO, Ankara, Erişim adresi: https://www.undp.org/content/dam/turkey/docs/projectdocuments/PovRed/MDG_F_1928/UNDP-TR-YEM_Mesleki%20Gorunum_Basim_TR.pdf
- European Comission. (1998). Demographic Report 1997.
- Euronews. (11/03/2020).Erişim adresi: <https://www.euronews.com/2020/02/12/a-low-birth-rate-and-a-rapidly-ageing-population-europe-s-demographic-crisis-explained>
- Euronews. (8/3/2019).
- Gruber, J., & Wise, D. (1998). “Social Security and Declining Labor-Force Participation: Here and Abroad” The American Economic Review, Vol. 88, No. 2, Papers and Proceedings of the Hundred and Tenth Annual Meeting of the American Economic Association (May, 1998), s. 158-163, Erişim adresi: <https://search.proquest.com/central/docview/233038083/fulltextPDF/EA6A791BCFA34C5BPQ/2?accountid=16382>
- Gruber, J., MIT, Wise, D. (1999). Social Security, Retirement Incentives, and Retirement Behavior:An International Perspective, EBRI Issue Brief Number 209, May 1999.
- Gruber, J., & Wise, D. (1999). Introduction and Summary, Social Security and Retirement Around the World, Ed.Jonathan Gruber and David A> Wise, Chicago university Press, s.1-35
- ILO. (2017). World Social Protection Report 2017-2019, Erişim adresi: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_604882.pdf

- Kalkınma Bakanlığı. (2017). Türkiye İşgücü Piyasasındaki Yapısal Dönüşüm, Erişim adresi:<http://onbirinciplan.gov.tr/wp-content/uploads/2018/02/T%C3%BCrkiye-%C4%B0%C5%9Fg%C3%BCc%C3%BC-Piyasas%C4%B1ndaki-Yap%C4%B1sal-D%C3%B6n%C5%9F%C3%BCm-Arka-Plan-%C3%87al%C4%B1%C5%9Fmas%C4%B1.pdf>
- Krueger, A. B., Pischke, J. S. (1992). The Effect of Social Security on Labor Supply: A Cohort Analysis of the Notch Generation *Journal of Labor Economics*, 10(4), 412-437
- OECD. (2017). Pensions at Glance, 2017, OECD and G20 Indicators, Erişim adresi: https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/pension_glance-2017-en=1588402882&id=id&accname=guest&checksum=4B2079F682788C28A663D503371BFC39
- OECD. Ageing and Employment Policies in Korea. Erişim adresi: <http://www.oecd.org/employment/emp/33906935.pdf>
- OECD.(2019) Pensions at Glance 2019, OECD and G20 Indicators, Erişim adresi: <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/b6d3dcfc-enpdf?expires=1597005644&id=id&accname=guest&checksum=DF969950F98FFB826BB923630E12AED9>
- Öğütöğulları, E. ve Kılıç, C. (2016). İşgücü Piyasasında Yeni Bir Problem Alanı: 40 Yaş ve Üstü İşsizler, *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 7(1), 85-97, Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/308079>
- Schulz, J. H. Economic Support in Old Age: The Role of Social Insurance in Developing Countries, *International Social Security Review*, Vol.45 4/92, s.75-101.
- SGK. (2018). 2018 İstatistik Yıllığı.
- Sigg, R., & Christina, B. (2002). “Social Security in the Global Village : Mapping the Issues”, *Social Security in the Global Village*, Editors: Sigg, Roland-Christina Behrendt, *International Social Security Series*, Volume 8, Taylor-Francis Group, New Jersey, s.1-13
- Supan, A. B. Incentive Effects Of Social Security On Labour Force Participation: Evidence In Germany and Across Europe, Working Paper.6780
- The World Bank. Databases, 2020
- TUİK. Haber Bülteni, Nisan 2020, Erişim adresi: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33788>, 10.07.2020
- TUİK. Haber Bülteni (2018) <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30567>, 21 Şubat 2018
- UN. (2007). *The Employment Imperative*, New York, Erişim adresi: https://www.un.org/esa/socdev/rwss/docs/2007/rwss07_fullreport.pdf
- UN. (2017). *World Population Ageing 2017* Erişim adresi: https://www.un.org/en/development/desa/population/publications/pdf/ageing/WPA2017_Highlights.pdf